

ANAF a lansat Spațiul Privat Virtual prin care contribuabilii pot comunica online cu administrația fiscală

ANAF a lansat ieri, 15 septembrie 2014, Spațiul Privat Virtual, aplicație prin care contribuabilii pot comunica online cu administrația fiscală.

“De la preluarea mandatului mi-am propus o nouă abordare în relația contribuabilului cu administrația fiscală, bazată pe respect, flexibilitate și deschidere instituțională. Americanii au o vorbă foarte sugestivă: timpul înseamnă bani! Am convingerea că și timpul contribuabililor români trebuie respectat și bine valorificat, motiv pentru care încurajăm interacțiunea online dintre fisc și contribuabil”, a declarat ministrul finanțelor publice.

Ministrul Ioana-Maria Petrescu a adăugat că aplicația Spațiul Privat Virtual este un proiect cu buget zero, realizat de specialiștii din MFP și din ANAF, însă pentru extinderea la nivel național este nevoie de o infrastructură de servere. *“Suntem în discuție cu Banca Mondială pentru ca serverele pe care trebuie să le trimită pentru modernizarea ANAF să vină în timp util pentru acest program”, a precizat Ioana-Maria Petrescu.*

Începând de astăzi, persoanele fizice vor putea comunica electronic cu ANAF cu privire la propria situație fiscală, prin intermediul serviciului „Spațiul privat virtual”, oferit de sistemul informatic al Ministerului Finanțelor Publice/Agenția Națională de Administrare Fiscală.

Într-o primă etapă, serviciul „Spațiul privat virtual” va fi disponibil în sistem pilot până la sfârșitul anului pentru contribuabilii persoane fizice cu domiciliul fiscal în București și în județul Ilfov, 24 de ore din 24.

Pentru a accesa „Spațiul privat virtual”, persoanele fizice se vor putea identifica electronic prin certificate digitale calificate sau prin credențiale de tip nume/parolă însoțite de coduri de autentificare de unică folosință.

Comunicarea electronică în Spațiul privat virtual se va face atât dinspre contribuabil către ANAF, cât și dinspre organul fiscal către contribuabil.

Pentru perioada septembrie-decembrie, în care se va aplica proiectul pilot pentru contribuabilii persoane fizice cu domiciliul fiscal în București și Ilfov, contribuabilii vor avea acces la următoarele informații privind propria situație fiscală:

- Soldul obligațiilor neachitate
- Decizia de impunere anuală (începând cu 2013, emisă anul acesta)
- Nota privind obligațiile de plată, care se poate prezenta fie la Trezorerie pentru a efectua plata, fie informațiile din cuprinsul acesteia pot fi utilizate pentru a efectua plata online.
- Informațiile cuprinse în declarația 112 – respectiv sumele declarate de angajator pentru contribuțiile de asigurări sociale, funcție de veniturile realizate.

Începând de anul viitor, proiectul pilot pentru Regiunea București-Ilfov va fi dezvoltat la nivel național și se vor extinde categoriile documentelor și informațiilor comunicate spre și dinspre contribuabili. Persoanele fizice se vor putea identifica și cu alte tipuri de credențiale cum sunt telefonul

mobil sau cardul de sănătate.

Aplicația va fi dezvoltată treptat, în baza unui calendar ce urmează să fie finalizat în luna decembrie 2015.

Ministrul Finanțelor Publice a dat câteva repere ale acestui calendar:

- Începând de anul viitor va fi extinsă aplicația la nivel național
- Ulterior, aplicația va fi dezvoltată astfel încât contribuabilii să aibă acces online la mai multe documente.
- Până la jumătatea anului viitor persoanele fizice care se înregistrează în SPV vor avea acces la:
 - decizii de impunere privind plățile anticipate de impozit și de contribuții de asigurări sociale de sănătate aferente veniturilor din cedarea folosinței bunurilor;
 - Vor primi decizii de calcul accesorii,
 - Vor putea să depună declarații utilizând credențiale de tip utilizator/parolă.
- Până la sfârșitul anului 2015, vor putea primi online somații și titluri executorii.
- O altă măsură foarte importantă pentru persoanele fizice, are în vedere ca instituțiile publice să poată solicita direct organelor fiscale informații pentru a soluționa diverse cereri ale contribuabililor. Altfel, instituțiile publice vor putea comunica direct organelor fiscale informații cuprinse în adeverințe de venit. De exemplu, adeverințele de venit ar putea să fie solicitate de primării, școală, unitate sanitară sau pentru obținerea ajutoarelor sociale. În aceste cazuri,

contribuabilul nu va mai trebui să depună fizic adeverința de venit, instituțiile publice urmând să ia legătura cu administrația fiscală pentru a primi documentul. Această măsură se va aplica până la sfârșitul anului 2015.

- Spațiul Privat Virtual va fi extins și pentru persoanele juridice, care se vor autentifica folosind certificatul digital calificat.

Spațiul Privat Virtual – proiectul pilot pentru Regiunea București-Ilfov este prima aplicație electronică pusă în funcțiune în România, prin intermediul căreia o persoană fizică își va putea consulta online propria situație fiscală. Persoanele fizice care se vor înregistra în sistemul electronic vor avea la dispoziție adrese de email și numere de telefon ale Direcției asistență contribuabili din cadrul ANAF pentru a cere explicații cu privire la obligațiile de plată sau pentru a solicita alte informații.

Aplicația Spațiul Privat Virtual face parte dintr-un set de măsuri promovate de către Ministerul Finanțelor Publice și de către ANAF, în scopul îmbunătățirii relației contribuabilului cu fiscul și simplificării modalităților de plată.

În acest context, a fost promovată de MFP, OUG 40/2014, publicată în Monitorul Oficial în data de 23 iunie 2014, care stabilește premisele comunicării în format electronic între contribuabil și autoritățile fiscale.

De asemenea, începând cu 1 iulie 2014, formularele privind deciziile de impunere anuală pentru venituri realizate de persoane fizice și pentru contribuțiile de asigurări sociale de sănătate datorate de acestea, conțin o serie de informații care să faciliteze plata obligațiilor fiscale. Astfel, fiecare decizie de impunere conține informații privind: codul de identificare fiscală a beneficiarului, contul de venituri

bugetare corespunzătoare obligației de plată, codul IBAN în care trebuie efectuată plata, suma pe care contribuabilul o are de plătit și o rubrică de explicații. De asemenea, pe decizia de impunere sunt incluse informații privind modalitățile de plată.

Sursa: www.mfinante.ro

Așteptările pozitive ale oamenilor de afaceri români pentru 2014 suferă corecții

Dacă la începutul anului, liderii de business din România aveau așteptări majoritar pozitive în privința creșterii afacerilor lor în 2014, dar distribuite mai ales într-o zonă prudentă, în segmentele 1-5% și 5-10%, cu cât ne apropiem de sfârșitul anului așteptările suferă corecții și încep să se accentueze extremele: fie creșteri mai mari, pentru afacerile care au fructificat oportunitățile din piață, fie scăderi.

Conform studiului *O nouă viziune a creșterii*, publicat astăzi de EY România, pe zona cu așteptări de scădere a veniturilor s-au situat 12% dintre respondenți, față de doar 2% la ediția precedentă a studiului, realizată la începutul anului 2014.

În același timp, zona de creștere 1-5% a pierdut 19 puncte procentuale, acestea redistribuindu-se mai ales în zona de așteptări negative la această ediție a studiului.

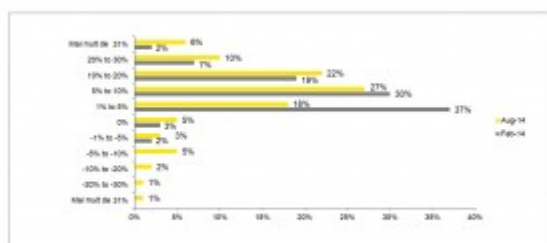
Studiul EY are la bază răspunsurile a **305 executivi** de top și analizează percepția acestora în privința perspectivelor mediului de afaceri din România în 2014. Răspunsurile au fost

colectate în perioada 28 iulie – 8 august 2014. Majoritatea respondenților (51%) provin din companii cu cifre de afaceri mai mari de 50 de milioane EUR, iar 54% dintre aceștia dețin funcția de CEO/Președinte de companie.

Oamenii de afaceri care au răspuns chestionarului EY așteaptă într-o măsură mai mare decât la începutul anului ca **numărul angajaților** din compania lor să crească în 2014. Odată cu clarificarea direcției piețelor în care activează și a tendinței cererii, numărul celor care se așteptau la o stagnare a forței de muncă a scăzut cu 15 puncte procentuale, de la 37% la 22%, puncte ce s-au distribuit mai ales în zona de creștere, pe palierele 1-5% și 5-10%. La extrema pozitivă, 2% dintre angajatori se așteaptă la o creștere de peste 30% a forței de muncă în propria companie.

Sub presiunea liberalizării pieței muncii din Uniunea Europeană, ca și a altor factori, **creșterea salariilor** a trecut din zona 1-5% în zone cu creștere mai mare. Astfel, dacă la începutul anului, 60% dintre respondenți considerau că salariile vor înregistra rate de creștere între 1-5% în 2014, la această ediție cei care au această așteptare a scăzut la 51%. Cele 9 puncte procentuale s-au distribuit după cum urmează: 4 puncte în zona 5-10% (ajungând la 23% așteptări de creștere cu 5-10% a nivelului salariilor), tot 4 puncte în zona de creștere de 10-20% (6%) și 1 punct în zona cu creștere a salariilor de peste 20% (1%).

Cu cât vă așteptați să crească veniturile companiei în 2014?

Source: EY survey, 2014

Viziunea asupra industriei în care activează

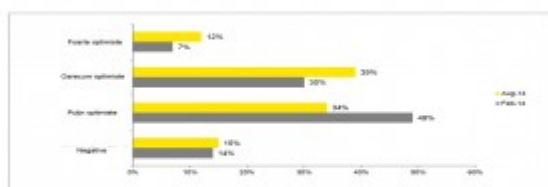
Costurile reduse revin în prim plan ca avantaj competitiv în răspunsurile oamenilor de afaceri chestionați: 38% consideră că acestea reprezintă principalul punct forte al celorlalți jucători.

În contrast cu așteptările de creștere a salariilor, accentul pe costuri reduse nu poate fi însă sustenabil, în timp ce cercetarea și dezvoltarea sunt indicate doar de 6% dintre respondenți ca avantaj competitiv al pieței.

În același timp, viziunea asupra următoarelor 6 luni asupra industriei în care activează companiile începe să capete și nuanțe negative, cu 8 puncte procentuale dintre răspunsurile care considerau la începutul anului că perspectivele industriei sunt foarte bune, transferându-se acum în zona de răspunsuri negative.

9% dintre respondenți se așteaptă ca și cererea să scadă în următoarele 6 luni. Ca răspunsuri la această tendință, cele mai mari creșteri pot fi observate în creșterea activității de marketing și vânzări (creștere cu 9 puncte procentuale, până la 33%) și scăderea prețurilor (14% dintre respondenți întrevăd această măsură pentru a crește vânzările).

Ce așteptări aveți în privința evoluției industriei în care activați în următoarele 6 luni?

Source: EY survey, 2014

Business Outlook Survey – 2014 Mid-year edition

EY

* * *

Despre studiul “O nouă viziune a creșterii”

Studiul EY România privind percepția mediului românesc de

afaceri în 2014 are la bază un chestionar care analizează percepțiile a 305 executivi de top provenind din organizații ce operează la nivel local, în diverse industrii. Majoritatea respondenților (51%) provin din companii cu cifre de afaceri mai mari de 50 de milioane EUR. Aceștia au răspuns chestionarului EY România în perioada 28 iulie – 8 august 2014.

Reasigurătorii trebuie să se diferențieze pe piață sau riscă să fie ținta consolidărilor, arată un raport PwC

Sectorul reasigurărilor s-ar putea confrunta cu un nou val de reduceri ale costurilor și consolidări, iar acei jucători care nu se pot diferenția la nivelul strategiei de afaceri sunt cei mai vulnerabili, arată un nou raport PwC Reinsurance 2020: Taking control of your destiny.

Analiza PwC apreciază că aproape 40% din jucătorii de pe piața de reasigurări s-ar putea regăsi în această situație deoarece clienții (societățile de asigurare) așteaptă soluții personalizate de la reasigurătorii lor.

Combinăția dintre ratele scăzute ale dobânzilor, creșterea limitată a piețelor tradiționale de asigurări, marjele de profit în scădere, afluxul instrumentelor financiare derivate legate de produse de asigurare (ILS), randamentul scăzut al investițiilor și condițiile de piață nefavorabile, face ca

reasigurătorilor să le fie din ce în ce mai greu să atragă noi clienți.

PwC preconizează că reasigurătorilor de talie medie le va fi în greu să susțină ritmul investițiilor și să rămână competitivi în această nouă conjunctură. În schimb, reasigurătorii vor trebui să aibă o strategie clară asupra următoarelor aspecte: locul unde intenționează să concureze, modul în care se distinge propunerea lor către piață, motivul pentru care sunt în acest sector și modul în care trebuie configurat modelul lor operațional.

PwC preconizează că reasigurătorii care vor avea succes sunt aceia care se vor diferenția de ceilalți, care caută noi piețe unde prețurile sunt atractive și inovează în afara categoriilor obișnuite de asigurări.

PwC propune șase modele de afaceri care ar putea sta la baza succesului în noul context de piață.

- Jucători de talie mare: Companii mari sau specializate, fie la nivel global sau regional;
- Inovatori supli: Folosirea instrumentelor de analiză și a expertizei de specialitate pentru a surmonta limitele organizației;
- Lloyd's: Combinarea amplitudinii organizației cu agilitatea și expertiza unei companii de mici dimensiuni;
- Performeri în privința randamentului bursier: livrarea unui randament al investiției superior;
- Transformatori de risc: fondurile de investiții specializate;
- Legături directe: parteneriate cu clienți pentru obținerea unei protecții direct pe piața de capital;

Raportul mai subliniază că, în prezent, competiția trece dincolo de elemente precum prețul și expertiza în sector, în condițiile în care clienții caută jucători de talie mare, expertiză de specialitate, cunoștințe sectoriale aprofundate

și capacități analitice avansate. Mulți clienți sunt astăzi dispuși să plătească în plus pentru soluții inovatoare în fața noilor riscuri la care se expun și care nu sunt încă pe deplin înțelese. Acei jucători fără astfel de capacități formează o categorie de mijloc pusă din ce în ce mai mult sub presiunea jucătorilor mai mari din sector și vulnerabilă în fața consolidărilor și al preluărilor ostile, conform raportului PwC.

„Mulți reasigurători au nevoie de o regândire radicală a locului și a felului în care concurează. Ținând cont de prețurile scăzute și de competiția directă cu produsele de tip ILS, clienții își pot permite să graviteze în jurul unei selecții de reasigurători mai bine cotați și de dimensiuni mai mari. Aceasta îi lasă pe reasuratorii mai mici și mai puțin bine cotați în afara jocului”, a declarat Diana Coroabă, Partener, Consultanță Fiscală, Liderul Echipei de Servicii Fiscale pentru sectorul financiar, PwC România.

„Reasigurătorii resimt o presiune fără precedent asupra viabilității modelului lor de afaceri. Pe măsură ce companiile mai eficiente continuă să absoarbă o proporție tot mai mare a riscurilor asigurate, reasigurătorii trebuie să se asigure că rămân relevanți, concentrându-se asupra controlului costurilor, înțelegerii riscurilor și inovației”, a precizat Bogdan Belciu, Partener, Servicii de Consultanță pentru Management, PwC România.

„Recompensele pentru reasigurătorii care înțeleg aceste evoluții pot fi enorme, mai ales dacă luăm în calcul că piața asigurărilor comerciale mondiale ar urma să valoreze peste 2000 de miliarde de dolari până în 2025. În caz contrar, vor exista organizații care vor ocoli industria reasigurărilor și vor alege să-și asigure riscurile direct către investitorii de

pe piața de capital interesați de vânzarea unor astfel de produse”, a conchis Diana Coroabă.

Despre raport

Pentru mai multe informații despre raportul PwC Reinsurance 2020: Taking control of your destiny.

vă rugăm să accesați www.pwc.com/insurance/reinsurance2020

Probleme practice la apariția proiectului noului Codul fiscal

Horațiu Sasu

Jurist, consultant în afaceri

Noul Cod fiscal este în fază de proiect, disponibil pe portalul Ministerului de Finanțe. Retras și apoi actualizat, încă nu a făcut obiectul unor preocupări serioase de analiză în privința aspectelor vechi, preluate, și a celor noi. Este destul de greu, dat fiind că un efort de asemenea amploare s-ar putea dovedi inutil, fie și numai având în vedere experiența legată de celelalte patru Coduri (civil, penal și procedurile aferente) care s-au modificat și renumerotat/republicat chiar și înainte de... intrarea în vigoare (!).

Nici nu ne propunem să analizăm în întregime prevederile „noului” Cod (în fapt, după semnalele specialiștilor, mai mult o renumerotare, cu ocolirea aspectelor de interes pentru mediul de afaceri sau care ar fi adus necesara stabilitate fiscală). Vom analiza însă câteva prevederi fiscale care

deocamdată par stabile, precum și o prevedere absolut inoportună a legiuitorului referitoare la Normele de aplicare.

1. Criteriile referitoare la activitatea dependentă – mult prea generale

În proiectul de Cod fiscal, la art. 7 pct. 4, găsim noțiunea de **activitate independentă**, definită ca orice activitate care presupune desfășurarea acesteia în mod obișnuit, pe cont propriu și urmărind un scop lucrativ.

Spre deosebire de actualul Cod fiscal, definiția din Proiect este și mai neclară (nu că cea din actualul Cod ar fi clară, ba dimpotrivă: este contrară jurisprudenței Curții Europene de Justiție). În actualul Cod, valabil încă până la 31 decembrie, prin activitate independentă se înțelege activitatea care nu este dependentă [sic! – art. 7 alin. (1) pct. 4], aceasta din urmă (adică activitatea dependentă) având cele patru criterii pe baza cărora s-a discutat destul de mult:

a) beneficiarul de venit se află într-o relație de **subordonare** față de plătitorul de venit, respectiv organele de conducere ale plătitorului de venit, și respectă condițiile de muncă impuse de acesta, cum ar fi: atribuțiile ce îi revin și modul de îndeplinire a acestora, locul desfășurării activității, programul de lucru;

b) în prestarea activității, beneficiarul de venit folosește **exclusiv** baza materială a plătitorului de venit, respectiv spații cu înzestrare corespunzătoare, echipament special de lucru sau de protecție, unelte de muncă sau altele asemenea și contribuie cu prestația fizică sau cu capacitatea intelectuală, nu și cu capitalul propriu;

c) plătitorul de venit suportă în interesul desfășurării activității cheltuielile de **deplasare** ale beneficiarului de venit, cum ar fi indemnizația de delegare-detașare în țară și în străinătate, precum și alte cheltuieli de această natură;

d) plătitorul de venit suportă **indemnizația** de concediu de odihnă și indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă, în contul beneficiarului de venit.

Un fapt fără îndoială interesant reiese din practică: pentru a amenința cu reconsiderarea ca activitate dependentă[1] reprezentanții Finanțelor aplicau, ca Norme, pct. 19 din Normele metodologice ale Codului fiscal. Numai că pct. 19 nu era aferent art. 7 alin. (1) pct. 2 din Codul fiscal – text care reglementa activitățile dependente –, ci era aferent art. 46 din Codul fiscal! Mai exact, Norma de la art. 46 era în viziunea Finanțelor „explicativă”... pentru art. 7!

Proiectul „remediază” problema, explicând, imediat sub definiția activității independente, că „Printre criteriile care definesc preponderent existența unei activități independente sunt:

- riscul pe care și-l asumă contribuabilul;
- libera alegere a desfășurării activității, a programului de lucru și a locului de desfășurare a activității;
- activitatea se desfășoară pentru unul sau mai mulți clienți, în raport cu aceștia neexistând un raport de subordonare, în sensul impunerii modului de îndeplinire a obligațiilor ce îi revin;
- activitatea se poate desfășura nu numai direct, ci și cu personalul angajat în condițiile legii.

Beneficiarul de venit contribuie la activitatea desfășurată cu prestația fizică, capacitatea intelectuală, patrimoniul afacerii, în funcție de specificul activității”.

Sunt exact criteriile de sub pct. 46 din *actualul* Cod fiscal. Sunt puse mai logic, dar pericolul reconsiderării crește în mod artificial. Să luăm al doilea criteriu și un exemplu concret: o companie multinațională se mută într-un sediu nou,

cu birouri pe 300 mp. Cheamă un zidar să zugrăvească birourile. Ca zidarul să nu fie bănuît de păcatul activităţii dependente, el are următoarele soluţii:

– *libera alegere a desfăşurării activităţii:* administratorul multinaţionalei îi spune să zugrăvească. Zugravul, ca să fie independent, nu zugrăveşte, ci îndreaptă pereţii, că deh...

– *libera alegere a programului de lucru:* administratorul îi pune la dispoziţie clădirea de luni până vineri între orele 8 şi 19, zugravul în schimb lucrează sâmbăta după-masa, ca să nu îl reconsidere fiscul dependent;

– *libera alegere a locului de desfăşurare a activităţii:* administratorul îi cere să zugrăvească noile birouri, iar zugravul, ca să nu încalce criteriul, zugrăveşte la patron acasă.

S-ar părea că exemplele sunt de domeniul absurdului, dar aş vrea să văd un inspector de la fisc cum ar interpreta aceste prevederi.

La fel ca în *Normele* la actualul Cod fiscal, în *proiect* se prevede că activităţile desfăşurate în mod independent, în condiţiile legii, care generează venituri din profesii libere, precum şi din drepturile de autor şi drepturile conexe definite potrivit prevederilor Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor şi drepturile conexe, **nu pot fi reconsiderate** ca activităţi dependente.

Prin aceasta *Normele* metodologice au ajuns la stadiul de lege. Nu e rău, dar aşteptam noutatea totuşi.

2. CASS la salariul minim – prevedere perpetuată în noul Cod

Art. 180-184 din Proiectul noului Cod fiscal prevăd că pentru anumite activităţi – independente, cedarea folosinţei bunurilor etc. – baza de calcul pentru contribuţia de

asigurări sociale nu poate fi mai mică decât un salariu minim, *dacă respectivele venituri sunt singurele asupra cărora se calculează contribuția.*

Textele „noi” reproduc concepția actuală a Codului fiscal, ajungându-se la situația în care o persoană cu venituri extrem de modeste ar putea fi obligată să plătească o contribuție la sănătate mult prea mare față de nivelul veniturilor. Se cuvenea, în opinia noastră, ca legiuitorul să fi modificat cu această ocazie concepția potrivit cu care contribuabilii beneficiază de aceleași servicii medicale indiferent dacă plătesc CASS pentru 900 de lei sau pentru 9.000 de lei. Ar fi fost nevoie de o reformă mai amplă, dar ar fi fost o reformă adevărată, nu o simplă rescriere.

Citeste articolul integral în [numarul pilot Tax Magazine](#)

Scutirea de la impozitare a profitului reinvestit: între valențele practice și conotațiile birocratice

Dr. Dragoș Pătroi,

managing partner al firmei de consultanță DRP Tax Wizards,

cadru universitar asociat ASE București

După îndelungate insistențe și așteptări ale mediului de afaceri, iată că, într-un final, prin O.U.G. nr. 19/2014 a fost introdusă una dintre cele mai consistente măsuri de relaxare fiscală și, pe cale de consecință, de stimulare

economică din ultimii ani. Deși cu aplicabilitate limitată – respectiv, în perioada 1 iulie 2014 – 31 decembrie 2016 – efectele benefice ale măsurii de scutire la plată a impozitului aferent profitului reinvestit nu cred că pot fi negate sau ignorate.

Voi încerca să prezint, în cele ce urmează, o analiză comparativă a punctelor forte și a celor mai puțin reușite din actuala reglementare, inclusiv prin raportare la ceea ce a existat anterior în această direcție, până la data de 31 decembrie 2010.

Prima întrebare legitimă care se ridică este în ce poate fi reinvestit profitul pentru a beneficia de această scutire de la impozitare? În acest sens, textul de lege prevede că sunt considerate investiții în sfera profitului reinvestit scutit de impozit echipamentele tehnologice, mașinile, utilajele și instalațiile de lucru, regăsite generic în subgrupa 2.1 din catalogul mijloacelor fixe, adoptat prin H.G. nr. 2139/2004, cu modificările și completările ulterioare. În mod complementar, se reglementează și faptul că echipamentele astfel achiziționate trebuie să fie unele noi – adică să nu mai fi fost utilizate anterior datei achiziției – și, în mod evident, să fie utilizate în scopul activităților economice ale persoanei juridice achizitoare. Aș adăuga aici că, dacă firma în cauză figurează în vectorul fiscal nu numai ca plătitor de impozit pe profit (în mod obligatoriu), ci și înregistrat în scopuri normale de TVA, atunci echipamentele respective trebuie să fie utilizate în scopul activităților economice cu un caracter taxabil (din perspectiva TVA), pentru a se evita riscul fiscal al încadrării în una din situațiile care impun ajustarea TVA. În contextul acestei analize, trebuie să remarcăm caracterul limitativ în aplicarea actualelor reglementări, la nivelul cerințelor formale incidente în cauză, deoarece eventualele investiții în bunuri imobile – clădiri (cu destinația de sediu social sau puncte de lucru ale firmelor) nu se califică pentru aplicarea scutirii

de la impozitare a profitului reinvestit în acest sens.

Un alt aspect care trebuie menționat este acela legat de **perioada de timp în care contribuabilii trebuie să păstreze în patrimoniu aceste echipamente (achiziționate prin aplicarea scutirii de la impozitare a profitului reinvestit)**: o perioadă de cel puțin jumătate din durata normată de utilizare economică și, dacă durata de utilizare este mai mare de 10 ani, durata de păstrare/utilizare în patrimoniu este de maxim 5 ani. În cazul nerespectării termenelor anterior menționate, contribuabilul va proceda la recalcularea impozitului pe profit datorat și, în consecință, va depune o declarație fiscală rectificativă. Excepție de la respectarea termenelor menționate fac echipamentele tehnologice care se înscriu în oricare dintre următoarele situații:

- sunt transferate în cadrul operațiunilor de reorganizare, efectuate potrivit legii;
- sunt înstrăinate în cadrul procedurii de lichidare/faliment, potrivit legii;
- sunt distruse, pierdute sau furate, în condițiile în care aceste situații sunt demonstrate sau confirmate în mod corespunzător de contribuabil. În cazul echipamentelor tehnologice furate, contribuabilul demonstrează furtul pe baza actelor doveditoare emise de organele judiciare.

Dacă tot vorbim de echipamentele ce pot fi achiziționate prin aplicarea facilității supuse prezentei analize, aș vrea să remarc **o deosebire esențială față de forma facilității fiscale în cauză și aplicate până la 31 decembrie 2010: posibilitatea aplicării amortizării fiscale pentru echipamentele astfel achiziționate**, conform art. 24 C.fisc., cu deducerea implicită a cheltuielii aferente din baza impozabilă a profitului – e adevărat, nefiind însă permisă aplicarea regimului de amortizare accelerată, ci doar metoda amortizării liniare sau degresive. În mod cert, această deosebire de substanță face

din actuala prevedere legislativă o scutire în adevăratul sens al cuvântului, în termeni reali, nu doar o amânare la plata impozitului pe profit (ca în trecut).

Citiți articolul integral în [numărul pilot Tax Magazine](#)

Amnistia fiscală – trecut prezent și viitor

Gabriel Sincu,

Executive Director, Tax, Ernst & Young România

Conceptul de „amnistie fiscală” a fost folosit destul de des în ultima vreme, uneori cu scopuri electorale, alteori în mod total greșit sau nu mai devreme decât ieri, ca parte a declarațiilor făcute de un fost politician, într-un context oarecum fericit pentru el, dar de neînviat, zic eu... Drept pentru care consider necesară o clarificare și (de ce nu ?) o demitizare a acestui termen care, atunci când este adus în discuție, le dă ocazia multora să-și lipească degetul mare și arătătorul de tâmplă și să vorbească pe ton grav despre complexitatea problemei.

În articolul de față voi încerca să arăt ce înseamnă amnistia fiscală, de câte feluri este, cui beneficiază și care sunt condițiile necesare funcționării acesteia. Mai departe, voi prezenta un scurt istoric de la noi și de pe alte meleaguri al

amnistiei fiscale, avantajele și dezavantajele unei astfel de măsuri pentru stat, pe de o parte, și pentru contribuabili, pe de alta, iar la final voi risca să trag niște concluzii cu privire la necesitatea implementării acesteia în fiscalitatea românească.

Ce este, așadar, amnistia fiscală? Teoria ne spune că este o măsură administrativă care presupune trei elemente: un contribuabil, o obligație fiscală neîndeplinită la termen și o opțiune dată de autoritatea de reglementare prin care contribuabilul poate corecta eroarea, beneficiind de niște condiții avantajoase față de cele prevăzute de legea aplicabilă în mod normal.

Ca și întindere în timp, amnistia poate opera:

i) doar pentru o perioadă strict determinată în timp, caz în care după expirarea termenului pot fi prevăzute pedepse mai dure decât în mod normal pentru cei care nu au apelat la facilitate,

sau

ii) pe o perioadă nedeterminată, în anumite condiții, pentru a-i încuraja pe cei care în mod involuntar sau dintr-o eroare care nu le poate fi imputată direct nu și-au îndeplinit obligațiile fiscale.

Pentru ca amnistia fiscală să funcționeze, este necesar să fie îndeplinite o serie de condiții:

a) contribuabilul aflat în culpă să conștientizeze riscul la care se expune, iar probabilitatea de a fi identificat ca și evazionist să fie suficient de ridicată pentru a putea să-l determine pe acesta să apeleze la amnistia fiscală. Acest lucru presupune existența unui aparat de control fiscal matur, eficient și foarte bine organizat.

Este de notorietate cazul în care fiscul german a obținut (pe

căi mai mult sau mai puțin ortodoxe) o bază de date cu numele contribuabililor germani care dețineau conturi nedeclarate în băncile elvețiene. Inspectorii fiscali au anunțat în mass-media faptul că dețin aceste informații și i-au rugat pe cei care se află în această situație să vină și să declare sumele respective și să plătească impozitele și dobânzile aferente. Altfel, dacă sumele urmau să fie descoperite de către organele de control, contribuabilii respectivi riscau în plus penalități și sancțiuni dure pentru evaziune fiscală. Probabil că bănuieți rezultatele acțiunii!

b) în cazul în care vorbim de o amnistie fiscală ce operează pe o perioadă determinată, aceasta trebuie foarte bine pregătită și anunțată, astfel încât să fie făcută o singură dată. Repetarea operațiunii după o perioadă scurtă sau medie de timp nu face decât să decredibilizeze măsura în ochii contribuabilului și să încurajeze noi fapte de evaziune și evitare fiscală. Poate sunteți la curent cu situația din Italia unde au avut loc câteva astfel de acțiuni la interval de 2-3 ani. Eficiența acestora a fost din ce în ce mai mică...

c) sumele nedeclarate la fisc de către contribuabili să fi rezultat din activități legale, dar pentru care nu s-a plătit impozit. Este greu de crezut că un traficant de arme sau de droguri care deține sume obținute din astfel de activități va face uz de o eventuală amnistie fiscală!

d) în ceea ce privește amnistia aplicabilă pe perioadă nedeterminată, aceasta are în vedere încurajarea contribuabililor de a-și corecta declarațiile fiscale întocmite în mod eronat și de a plăti diferențele de impozit la bugetul de stat. Pentru ca aceasta să funcționeze, sistemul trebuie să prevadă o reducere atractivă a penalității care să îl convingă pe contribuabil că e mai bine să corecteze greșeala decât să aștepte trecerea perioadei de prescripție a impozitului pentru a scăpa de consecințe.

Voi prezenta în continuare o serie de exemple de amnistie

fiscală din câteva țări (am lasat însă deoparte ce s-a întâmplat în SUA, această țară având o economie și un sistem fiscal mult diferite de ceea ce se întâmplă la noi). Vreau să precizez că o sursă importantă de informații în cazul exemplelor din țări a reprezentat-o lucrarea „Tax Amnesties: Theory, Trends, and Some Alternatives” scrisă de Eric Le Borgne și Katherine Baer și editată de FMI, carte pe care o recomand cu căldură tuturor celor care vor să aprofundeze subiectul!

Cititi articolul integral in [numarul pilot Tax Magazine](#)

Corecta identificare a titularului obligației fiscale prin NIF/CIF/CNP

Ioana Maria Costea,

*Lect.univ.dr. la Universitatea „Al.I.Cuza” din Iași,
Facultatea de Drept*

Avocat, Baroul Iași

Efectul înregistrării fiscale este obținerea unui cod de identificare fiscală, conform art. 72 C.proc.fisc. În temeiul declarației de înregistrare fiscală, fiecare contribuabil obligat la înregistrare va primi un certificat de înregistrare

fiscală. Certificat de înregistrare fiscală are ca principal obiect individualizarea codului de identificare fiscală.

Codul de identificare fiscală cunoaște următoarele cinci forme, potrivit art. 72 C. proc. fisc., în funcție de categoria juridică a contribuabilului:

- 1) *codul de înregistrare fiscală* atribuit de organul fiscal pentru persoane fizice care obțin venituri din activități independente (mai puțin comercianții);
- 2) *numărul de înregistrare fiscală* atribuit de organul fiscal pentru persoane fizice fără cod numeric personal;
- 3) *codul numeric personal* atribuit la naștere pentru alte categorii de persoane fizice care dețin cod numeric personal;
- 4) *codul de înregistrare fiscală* atribuit de organul fiscal pentru persoane juridice care nu au calitatea de comerciant și entitățile fără personalitate juridică;
- 5) *codul unic de înregistrare* atribuit în procedura de ONRC pentru comercianți persoane fizice și juridice.

Pentru plătitorii de TVA, codul de înregistrare fiscală va fi întotdeauna precedat de mențiunea R0. Spre exemplu, pentru un comerciant: R0 13788632.

Codul de identificare fiscală, potrivit art. 73 C.proc.fisc., va fi înscris obligatoriu ca element de identificare pe orice facturi, scrisori, oferte, comenzi sau pe orice alte documente emise de contribuabil.

În cazul persoanelor juridice, codul de identificare fiscală este unic și servește ca element extrem de util de identificare.

În cazul persoanelor fizice, este posibil să coexiste mai multe coduri de identificare.

În mod tradițional, persoana fizică deține CNP și în subsidiar dobândește un cod de identificare diferit, CUI sau CIF, după înregistrarea fiscală.

O altă ipoteză este cea a dublei activități, cum ar fi cazul persoanei salariat (pentru care se utilizează CNP) și concomitent PFA (pentru care se utilizează CUI) ori liber-profesionist (pentru care se utilizează CIF). Aceste persoane fizice stabilesc impozitul pe venit pe surse, în sensul că gestionează mai multe patrimonii de afecțiune în sensul art. 80 C.fisc.

Pentru a își atinge scopul de element de identificare, se impune ca în aceste ipoteze codul de identificare să fie corect indicat. În practica judiciară, instanțele au admis că titular al obligației fiscale este profesionistul identificat cu cod de înregistrare fiscală, conform art. 79 C.proc.fisc., și nu persoana fizică identificată prin cod numeric personal.

În acest sens, a se vedea: C.A. Oradea, s. com., cont. adm. fisc., sent. civ. nr. 654/2009: „Deși textele de lege menționate mai sus stabilesc în mod clar titularul obligației fiscale pentru veniturile obținute din activități independente, pârâta, prin încălcarea acestor dispoziții legale precum și a O.M.F.P. nr. 1346/2006 privind procedura de atribuire a codului de înregistrare fiscală pentru persoanele fizice care desfășoară activități economice în mod independent sau exercită profesii liberale, care, în cap. I pct. 4, menționează că codul de înregistrare fiscală este utilizat de contribuabili persoane fizice care desfășoară activități liberale în relația cu organul fiscal competent și cu ceilalți contribuabili, a stabilit prin decizia de impunere ca fiind titular al obligației fiscale persoane fizică identificată prin CNP, și nu cabinetul de insolvență B.O., identificat cu codul de identificare fiscală nr. (...)”.

Citeste articolul integral in [numarul pilot Tax Magazine](#)

Contribuțiile sociale obligatorii. Reducere versus reformă

Gabriel Biriș,

Avocat partener, Biriș Goran SPARL

În ultima perioadă asistăm la discuții intense cu privire la posibila reducere cu 5% a contribuțiilor sociale, discuții care au venit cu o premieră inedită: o parte importantă a mediului de afaceri privește această măsură cu îngrijorare, îngrijorare exprimată public cu destulă forță. De ce oare se întâmplă acest lucru? Să ne fi afectat criza sau exploziile solare rațiunea în așa hal încât să nu dorim o scădere, semnificativă totuși, a costului muncii?

Răspunsul este în cu totul altă parte: mediul de afaceri românesc a învățat că atunci când guvernul dă cu o mână, ia cu amândouă. După ce la începutul anului a mărit accizele prin cursul de schimb cu 6,5%, a introdus o acciză suplimentară la benzină și motorină, a introdus impozitul pe investiții, contribuția la asigurări de sănătate pentru veniturile din chirii pentru a genera venituri suplimentare de aprox. 2,5 miliarde de lei (asta după ce în 2012 și 2013 introdusesse sau mărise și alte taxe), cum să crezi că o măsură care generează un minus al veniturilor bugetare de 5 miliarde de lei în 2015

nu se va solda cu o cavalcadă de alte taxe?

Suntem însă condamnați să nu mai ieșim din acest cerc vicios al deficitului/majorării taxelor?

Răspunsul meu la această întrebare este unul scurt și răspicat: NU!

Două sunt direcțiile în care trebuie acționat. Prima, și cea mai importantă, este reducerea evaziunii/îmbunătățirea colectării. Conform ultimului raport al Consiliului Fiscal, evaziunea a ajuns la 16% din PIB, ceea ce înseamnă 24 de miliarde de euro. Să traducem: 2.000 km de autostradă, chiar și la prețuri „românești” – în fiecare an! Am scris de-a lungul timpului despre acest subiect, chiar într-o vreme în care prea puțini vorbeau despre acesta, nu o să o fac din nou în prezentul articol.

O să mă refer la cea de a doua direcție în care consider eu că trebuie acționat: îmbunătățirea legislației fiscale. Aș zice chiar reformarea modului de calcul și plată a contribuțiilor sociale obligatorii, simplificarea legislației și așezarea ei pe principii și baze morale.

Pentru o mai ușoară înțelegere, structurez acest articol în trei părți:

- i) situația actuală – pentru a înțelege cauzele problemelor cu care ne confruntăm;
- ii) o posibilă soluție – pentru a vedea că situația nu este fără ieșire;
- iii) impactul soluției propuse.

i) Situația actuală

Începând cu 2011, contribuțiile sociale obligatorii au fost incluse în Codul fiscal, pentru o mai coerentă reglementare. Această operațiune a fost una mai degrabă „cosmetică”,

deoarece introducerea contribuțiilor sociale obligatorii în Codul fiscal a fost făcută pur și simplu prin translatarea prevederilor deja existente în diferite legi speciale, din acele legi în Cod (mai întâi pentru activități dependente, mai apoi – în 2012 – și pentru restul). Singurul câștig important a fost declarația unică pe care angajatorii au putut să o depună, aceasta înlocuind 6 alte declarații fiscale.

Această operațiune nu a rezolvat însă niciuna dintre problemele sistemului, nu a redus sarcina fiscală și, evident, nu a dus la creșterea conformării voluntare.

În opinia mea, principala problemă cu care se confruntă sistemul de reglementare a contribuțiilor sociale obligatorii ține de moralitatea legii. Chiar dacă poate părea ciudat să aduc în discuție moralitatea legii, cred că nu este deloc lipsit de importanță acest aspect.

În februarie 2013 am prezentat următoarea schemă logică de funcționare a sistemului nostru de contribuții sociale obligatorii:

Citeste articolul integral în [numărul pilot Tax Magazine](#)

Direcțiile Antifraudă în control. Cum ne apărăm afacerile?

Din vara lui 2013, ca urmare a reorganizării activității fiscolei, Direcțiile Antifraudă organizate la nivel regional au dobândit atribuțiile vechii Gărzi Financiare, cărora le-au fost adăugate veritabile atribuții de control fiscal.

Practic, în prezent, cu excepția controalelor referitoare la rambursarea TVA, controlul de fond (inspecția fiscală generală) dispăre din peisajul juridic fiscal. În schimb, echipele de control ale Direcțiilor Antifraudă, sub masca declarată a combaterii evaziunii fiscale, tind să urmărească două obiective: amenzi consistente și confiscări de bunuri sau venituri.

Se ajunge astfel la situația în care, mai ales într-un an electoral, inspectorii antifraudă cer contribuabililor să facă dovada prestării efective a unor servicii și procedează la confiscarea veniturilor pentru proveniența cărora nu se prezintă o documentație extensivă, conform pct. 48 din normele de aplicare ale art. 21 Cod fiscal (anexe la facturi, rapoarte de lucru, situații de lucrări etc.).

Prin urmare, în cazul demarării control, asistența din partea unui avocat și/sau a unui consultant fiscal este absolut obligatorie, pentru a tempera elanul inspectorilor antifraudă și a asigura respectarea drepturilor societăților vizate de controlul fiscal.

Existența unei poziții ferme, documentate și argumentate juridic și fiscal din partea contribuabilului este cu atât mai importantă cu cât, cel puțin la unele instanțe, judecătorii apreciază că în lipsa formulării unor argumente în apărare în faza incipientă a controlului fiscal, aceste argumente nu vor mai putea fi iterate ulterior.

Materialul a fost publicat în Newsletterul [Costas, Negru & Asociații](#)

**COSTAȘ, NEGRU
& ASOCIAȚII**

Executarea silită a garanțiilor imobiliare, în primejdie?

Autor: Ciprian Păun, avocat, managing partner al Ciprian Păun Law Office

Într-o speță recentă soluționată de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene, anume Hotărârea Curții (Camera a treia) 10 septembrie 2014(*) „Trimitere preliminară – Directiva 93/13/CEE – Clauze abuzive – Contract de credit de consum – Articolul 1 alineatul (2) – Clauză care reflectă un act cu putere de lege obligatoriu – Domeniul de aplicare al directivei – Articolul 3 alineatul (1), articolul 4, articolul 6 alineatul (1) și articolul 7 alineatul (1) – Garantarea creanței printr-o garanție constituită asupra unui bun imobiliar – Posibilitatea executării acestei garanții printr-o vânzare la licitație – Control jurisdicțional”.

În cauza C-34/13, având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Krajský súd v Prešove (Slovacia), prin decizia din 20 decembrie 2012, primită de Curte la 23 ianuarie 2013, în procedura *Monika Kušionová împotriva SMART Capital a.s.*, instanța europeană a hotarat ca: “Dispozițiile Directivei 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări

naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care permite recuperarea unei creanțe, întemeiată pe clauze contractuale eventual abuzive, prin executarea extrajudiciară a unei garanții care grevează bunul imobiliar dat în garanție de consumator, în măsura în care această reglementare nu face practic imposibilă sau excesiv de dificilă apărarea drepturilor conferite consumatorului de această directivă, aspect care trebuie verificat de instanța de trimitere.”

Pentru a decide astfel, instanța a reținut câteva elemente definitorii și esențiale pentru judecătorul național, în fapt primul judecător european: trebuie să se precizeze că, deși prima întrebare nu menționează decât articolul 38 din cartă, prezenta cerere de decizie preliminară se referă în esență și citează în mod special articolul 47 din cartă printre elementele pertinente ale dreptului Uniunii. Dat fiind că primele trei întrebări adresate de instanța de trimitere vizează să se determine nivelul de protecție de care beneficiază consumatorii, precum și căile de atac judiciare de care dispun aceștia din urmă, articolul menționat trebuie să fie inclus printre instrumentele de drept al Uniunii a căror interpretare este solicitată Curții de instanța de trimitere. Prin intermediul primelor trei întrebări, care trebuie să fie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, în lumina articolelor 38 și 47 din cartă, dispozițiile Directivei 93/13 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care permite recuperarea unei creanțe, întemeiată pe clauze contractuale eventual abuzive, prin executarea extrajudiciară a unei garanții care grevează bunul imobiliar dat în garanție de consumator. În cazul unui răspuns afirmativ, instanța de trimitere urmărește să se stabilească dacă aceste dispoziții interne trebuie înlăturate, în conformitate cu jurisprudența rezultată din Hotărârea *Simmenthal* (EU:C:1978:49).

Trebuie să se amintească, pe de o parte, că articolul 38 din

cartă prevede că politicile Uniunii asigură un nivel ridicat de protecție a consumatorilor. Articolul 47 din cartă privește dreptul la o cale de atac eficientă. Aceste dispoziții își produc efectele în ceea ce privește punerea în aplicare a Directivei 93/13 (a se vedea în acest sens Hotărârea *Pohotovost*, EU:C:2014:101, punctul 52).

Pe de altă parte, în jurisprudența sa, Curtea a statuat deja că sistemul de protecție pus în aplicare prin Directiva 93/13 se bazează pe ideea că un consumator se găsește într-o situație de inferioritate față de un vânzător sau furnizor în ceea ce privește atât puterea de negociere, cât și nivelul de informare, situație care îl determină să adere la condițiile redactate în prealabil de vânzător sau furnizor, fără a putea exercita o influență asupra conținutului acestora (Hotărârea *Pohotovost*, EU:C:2014:101, punctul 39 și jurisprudența citată, Hotărârea *Kásler și Káslerné Rábai*, C-26/13, EU:C:2014:282, punctul 39 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea *Sánchez Morcillo și Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, punctul 22).

În ceea ce privește executarea garanțiilor care însoțesc contractele de împrumut încheiate de consumatori, se impune să se constate că Directiva 93/13 nu conține nicio precizare referitoare la executarea garanțiilor. Cu toate acestea, potrivit unei jurisprudențe constante, în lipsa unei armonizări în dreptul Uniunii a mecanismelor naționale de executare silită, revine ordinii juridice din fiecare stat membru atribuția de a prevedea astfel de norme în temeiul principiului autonomiei procesuale, cu condiția ca acestea să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile situațiilor similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă practic imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de dreptul Uniunii (principiul efectivității) (a se vedea în acest sens Hotărârea *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, punctul 50 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea *Pohotovost*, EU:C:2014:101, punctul

46).

În ceea ce privește caracterul proporțional al sancțiunii, trebuie să se acorde o atenție deosebită împrejurării că bunul care face obiectul procedurii de executare extrajudiciară a garanției în discuție în litigiul principal este bunul imobiliar care constituie locuința familială a consumatorului. Astfel, pierderea locuinței familiale este nu numai de natură să aducă atingere în mod grav dreptului consumatorilor (Hotărârea *Aziz*, EU:C:2013:164, punctul 61), ci totodată pune familia consumatorului vizat într-o situație deosebit de fragilă (a se vedea în acest sens Ordonanța președintelui Curții Sánchez Morcillo și Abril García, EU:C:2014:1388, punctul 11). În această privință, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat, pe de o parte, că pierderea unei locuințe este una dintre cele mai grave atingeri aduse dreptului la respectarea domiciliului și, pe de altă parte, că orice persoană supusă riscului de a fi victima unei astfel de ingerințe trebuie în principiu să fie în măsură să solicite examinarea proporționalității acestei măsuri (a se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea *McCann împotriva Regatului Unit*, nr. 19009/04, § 50, Curtea Europeană a Drepturilor Omului 2008, și Hotărârea *Rousk împotriva Suediei*, nr. 27183/04, § 137).

În dreptul Uniunii, dreptul la locuință este un drept fundamental garantat de articolul 7 din cartă care trebuie luat în considerare de instanța de trimitere în cadrul aplicării Directivei 93/13. În ceea ce privește, mai concret, consecințele provocate de evacuarea consumatorului și a familiei acestuia din locuința care constituie reședința lor principală, Curtea a subliniat deja că este important ca instanța națională competentă să aibă la dispoziție măsuri provizorii care să permită să suspende sau să împiedice o procedură nelegală de executare ipotecară atunci când dispunerea unor astfel de măsuri se dovedește necesară pentru a garanta protecția efectivă urmărită de Directiva 93/13 (a se

vedea în acest sens Hotărârea Aziz, EU:C:2013:164, punctul 59).

În prezenta cauză, posibilitatea instanței naționale competente de a adopta orice măsură provizorie, precum cea descrisă la punctul 60 din prezenta hotărâre, pare să fie în măsură să constituie un mijloc adecvat și eficace de a împiedica aplicarea în continuare a clauzelor abuzive, aspect care trebuie verificat de instanța de trimitere.

Din considerațiile precedente rezultă că dispozițiile Directivei 93/13 trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care permite recuperarea unei creanțe, întemeiată pe clauze contractuale eventual abuzive, prin executarea extrajudiciară a unei garanții care grevează bunul imobiliar dat în garanție de consumator, în măsura în care această reglementare nu face practic imposibilă sau excesiv de dificilă apărarea drepturilor conferite consumatorului de această directivă, aspect care trebuie verificat de instanța de trimitere.